

in epistolam I ad Corinthios VIII

lūgūt. **D**ic g. **I**git̄ q̄ tc. q. d. q̄ oportet fieri ut dixim? **I**git̄ q̄ qui in matrimonio iungit virginem bene facit. quia licetum est qd̄ facit. t̄ q̄ non iungit cū virgo acq̄estat continere melius facit. **M**elius facit q̄ apud deū meritū suū collocat t̄ a sollicitudine liberat eaz. **M**elius enī est qd̄ liet t̄ expedit. Qd̄ licet t̄ non expedit. **H**ic enī bene vītur malo: ibi vero bene vīt̄ bono. **B**ene vīt̄ q̄s bono continentiam dedicans deo. **M**ale vīt̄ q̄s bono cōtinentiaz dedicans idolo. **M**ale vīt̄ q̄s malo concupiam relaxans adulterio. bene vīt̄ malo concupiam restringens cōnubio. **B**onū est pudicitia cōiugalis. sed melius est cōtinētia virginalis vel vīdualis sūm glo. **P**ende aut̄ erit tc. **M**ulier alligata est legi tc. hic ostendit q̄ non similit̄ contigata nisi viro mortuo potest contrahere. **A**bi primo ostendit q̄ contigata non potest nubere viro viuēte. **S**econdo q̄ viro mortuo pōt̄ alij nubere ibi. **Q** si dormierit tc. **T**ertio q̄ meli? est illi p̄tinere ibi. **B**eatior aut̄ erit tc. **M**ulier q̄ debet consilio eius credere ibi. **P**uto aut̄ q̄ t̄ ego tc. **D**icit g. mulier alligata est tc. q̄si dicat. Qui non iungit virginē suā melius facit. **A**t vere melius. q̄ mulier alligata est tc. **A**l sic virgo q̄cī tempore pōt̄ nubere s̄z vīzata nō. q̄ mulier alligata est legi ut viro non possit nubere alteri quanto tpe vir eius viuit. **A**o. 7. **Q**ue ast sub viro est mulier viuēte viro alligata est lege viri. **P**ende cum dicit. **Q** si dormierit sonno mortis. de q̄ dormitione **A**o. 11. **L**azarus amic⁹ noster dormit. **A**il eius tc. **A**ug. Mō dicit p̄nus. sedus. vel tertius. vel quart⁹. vel quāt⁹ licet. **N**ec nobis diffiniendū est qd̄ non diffinit apl̄s. **A**n nec vllas nuptias debo damnare nec eis verecundia numerostatis aferre. **S**i dormierit inq̄ liberata est a lege viri vnde p̄mittit ei nubere. **H**inc patet q̄ resurgēti non tenet copulari sed cui vult nubat. **I**nuit eū nuptie solent habere malos p̄uentus. ideo b. **H**en. 2.4. **A**ocem⁹ puellā t̄ queram⁹ voluntatē ei⁹. **B**ubat inq̄ tm̄ in dño. i. viro sue religionis naz in disparti cultu p̄bliquit̄ ē in lege matrimoniū deut. 7. **P**er hanc licentiā apl̄s resuscitate sunt oēs pene t̄ infamie. q̄ sūm leges infligebant oīm mulieri. secundo nubent in tempus luctus s̄z vītra ānū. **E**rgo in nuptiis exigunt̄ ploraz legitimitas vnde dicit̄ liberata ē. **C**ō sensus libertas. **A**nde addit Lui vult nubat. **C**ultus partitas. **A**n subdit. **L**m̄ in dño. **P**ende cū dicit. **B**eatior aut̄ erit tc. **H**ic oñdit q̄ melius est illi p̄tinere q̄ nubere dicens. Quis licet; ei nubet in beator erit si si p̄manerit s̄z innupta. **E**t hoc est cōstītu meū supra eodē datum habebit eī fructus sexagistim⁹ qui debetur viduis **Mat.** 13. **A**ugustinus. fatis ostendit beatam esse post mortem viri. t̄ secundo nubentem. sed beatior ē nō nubens. **P**ende cum dicit. **P**uto aut̄ t̄ ego tc. **H**ic vīlmo oñdit q̄ debet consilio eius credere quia inspirante spiritu sancto hoc consulit. **E**t hoc est qd̄ dicit. **P**uto aut̄ tc. quasi dicas. faciendum est scdm̄ consilium meum quia puto q̄ t̄ ego sicut ceteri apostoli spiritum dei habeā. **A**o. 8. **S**ed t̄ nos ipsi primissim⁹ spiritus habentes tc. **H**oc ergo consilium debet impleri t̄ propter fructum sequentem quia beatior erit t̄ propter consulētis auctoritatē. quia scdm̄ consilium meum. t̄ propter spiritum dei inspirantē. quia puto tc. **H**ic queritur super illo verbo. **V**olo vos si ne sollicitudine esse. **C**ontra. **A**o. 12. **S**ollicitudine non pigri. **R**esponsio. **I**bi loquitor de sollicitudine spirituali hic de temporali. Item super illo diuisus est. **C**ontra **O**see. 10. **D**ivisiū ē cor eoꝝ nū interibit. **R**espo. **I**bi los quid de diuisiōe intētōis p̄ncipalib⁹ de diuisiōe actiōis. **I**te glo. ibidē: parti fuit mūdo. **C**ontra. **Mat.** 6. **N**emo pōt̄ duob⁹ dñis fuisse. **R**espo. **E**terz est ita q̄ c̄gliter seruat viris in eo q̄ duo id est contrarij sunt. **Q**res super illud. **M**ulier innupta cogitat que domini sunt: glōsa nō cogitat ne damnetur a deo. **C**ontra. **D**amnari potest vt pa-

ter in parabola de fatuis virginib⁹. **R**esponsio. non cogitat hoc solum. sed cum hoc etiam ne offendat sp̄onsum. **I**te super illud. **A**t sit sancta corpore t̄ spiritu glo. non potest fieri vt non sit sanctum corpus quo virtutē sanctificator spirit⁹. **C**ontra. spiritus sanctus vīsus est lingua cayphē non sancta. **A**o. 11. **R**esponsio. vrebāt ea vt spiritus non vt sanctificator. Item sed ad id quod honestum est. **C**ontra. ergo matrimonii turpe. **R**esponsio sūm glo. **H**ic situū potuit pro comparatiō. **I**tem super illud. **Q**ui non iungit melius facit. gloſa. hic scilicet in coniugio bene vītū homo malo. **C**ontra. cuius vīsus bonus est ipsū quoq̄ bonū est. **R**esponsio. illud intelligitur de vītū rei per se scilicet ad quem ordinata est non per accidens scilicet ad quem ex prudētia vītū ordinat. Item glo. ibidē. **M**elius est bene vītū bono q̄ bene vītū malo. **C**ontra. Hoc difficultius illo. **R**esponsio. loquitor hic de malo vītū non supplicij. Item super illo verbo in gloſa due p̄misce. **C**ontra. ergo due nuptie non sunt a deo. **R**esponsio. Non ex eo q̄ due nisi ex consequenti. Item si dormiret vir quid dīc dū est si refūctat. **R**ecr̄is consensus nou⁹ ad hoc q̄ sit mīmonū. **I**te fug illud. puto q̄ sp̄m dei habēat. **C**ontra. **A**o. 8. **C**ertifūz q̄ neḡ mōs neḡ vīta tc. **R**ecr̄is. sūm glo. si dīc hoc dubitādo h̄z q̄si increpādo.

Incipit capitulū octauū.

Dhis aut̄ q̄ idolis sacrificant̄ sci-
mus. q̄ oēsciam habemus. **S**cia
inflat. **C**haritas vero edificat. Si
q̄s aut̄ se existimat scire aliquid:
nondī cognouit quēadmodū oportet at eum
scire. **S**i quis aut̄ diligit deū hic cognitus est
ab eo. **D**e escis aut̄ que idolis imolant̄ scim?
q̄ nihil est idolum in mundo. t̄ q̄ null⁹ de?
null⁹ vīnus. **N**ā t̄ sunt qui dicant̄ dīj: siue in ce
lo siue in terra. siquidē sunt dīj multi t̄ domi
ni multi: nobis t̄ vīnus de? pater ex q̄ omnia:
t̄ nos in illo. t̄ vīnus dīs iēsū x̄p̄s p̄ quē oīa
t̄ nos p̄ ipsum. **S**ed nō in oīb⁹ est scia. **Q**ui
dam aut̄ cum conscientia vīz nūc idoli qua-
si idolotū manducat. t̄ conscientia ipsoꝝ cuſſit
infirma polluit. **E**sca aut̄ nō nos cōmendat
deo. **N**eç enī si manducauerim⁹ abundabi-
mus neç si nō manducauerim⁹ deficiem⁹.
Excluso errore circa correctionē criminū: ca. 5. et. 6. **I**te
circa virginitatē t̄ matrimoniu. capl̄ septimo: hic exclus
dit errorem circa elum t̄ abstinentiā ciboz capl̄ isto et. 9
et. 10. loquēs de his que idolis imolabāt q̄ quis in
se licitis abstineret moneret. **P**rimo allegando eis scandalū
infirmoꝝ ca. isto. **S**ed exempli sui q̄ p̄p̄t̄ alios abstinet
a receptione sumptū licitoꝝ capl̄ nono. **T**ertio exēplū
pene iudeoz post tanta beneficia dei in deserto p̄stratoꝝ
capl̄. 10. **E**rgo. ppter scandalū. p̄ximi exemplo apl̄. p̄p̄
timor supplicij debem⁹ abstinerre a cibis aliquādo liciti.
In p̄mo oñdit q̄ in se licita est comedere idolotiz. **S**e
cūdō monerit nibolom⁹ abstinerre ppter scandalū frūm in
firmoꝝ ibi. **A**lidete nō forte tc. **I**n prima p̄mo. p̄ponit q̄
maiores eoz h̄t̄ sciam de idolotiz. **S**ed ostendit q̄s
scientiā habēt de eis ibi. **D**e escis anī q̄ idolis imolant̄ tc
Tertio q̄ quietā infirmi bac sciennia carēt ibi. **S**z in oī-
nibus nō est scia tc. **Q**uarto q̄ alijs coā eis idolotiz ede-
re nō debet ibi. **E**sca aut̄ nos nō cōmēdat deo. **I**n p̄ma p̄
dicit q̄ de idolotiz sciam h̄t̄. **S**ed q̄ eā sine caritate ina-
utiliter habent ibi. **S**cia aut̄ inflat tc. **T**ertio oñdit a qb̄

Explanatio sancti Thome

habet hec scientia insufficiēter ibi. **S**i quis aut̄ existimat Quarto a qb' sufficiēter ibi. **S**i aut̄ q̄s diligis t̄c. **D**icit ḡ de his aut̄ t̄c. q. d. p̄dicit q̄s uisit̄ a me. s. de p̄tinētibus ad matrimonium d̄ alij aut̄ vt d̄ imolat̄ idolo n̄ fuit necē querere q̄ om̄es sc̄it̄ sup̄ hoc veritatē. t̄ hoc est q̄ dicit de his aut̄ q̄ idolis sacrificant̄ an liceat edere v̄l n̄o. sc̄im̄ ego t̄ vos & licet ea comedere f̄m illud **L**it. i. **O**nnia munda mundis. **S**emus q̄ oēm sc̄iam habem⁹ ego sc̄z t̄ vos perfecti inter alios sc̄iam de creaturis t̄ creaturis. t̄ iō min⁹ excusabiles si male facimus. **D**einde cū dicit Scientia aut̄ inflat̄ t̄c. hic ostendit q̄o sine charitate sci entiam inutiliter habent̄ q̄s dicit. **H**abetis q̄dē sc̄iam: z non valeat vobis. quia inde subigit̄ contra ignaros. sc̄ia aut̄ si sola ē inflat̄. **E**ccl̄. i. In multa sapientia multa ē indi gnatio. **A**ct. 26. **V**ulte lire te faciūt̄ insinare. **H**ec enim fuit plaga egyptioꝝ. i. sapientiū huius mundi vēl̄ t̄r̄ gentes **A**po. 9. Caritas vero edificat infirmos q̄ q̄d̄ eis ob esse p̄t̄ dimittr̄: q̄ non querit q̄ sua sunt. **U**nde addēda est sc̄ientie charitas. **A**ug. Addite ḡ sc̄e charitatē t̄ utilis erit sc̄ia. **P**er se quidē ē inutilis. ex charitatē utilis. **P**hi. loſoph⁹. Sc̄ire aut̄ nihil aut̄ parū p̄det̄ ad v̄t̄c. **S**i inde cū dicit. **S**i q̄s aut̄ existimat t̄c. hic ostendit a q̄bus hec scientia hēt̄ur insufficiēter. q̄ ab illis q̄ ea v̄t̄n in documentū p̄ximū. t̄ est sua ratio talis. **N**uncq̄ habet sc̄ientiam t̄ nō modū v̄t̄ndi ea. habet sc̄iam insufficiēter: sed q̄ habet sc̄iam sine charitate est hm̄oi. ergo q̄ habet sc̄iam sine charitate habet insufficiēter sc̄iam. **P**rimo ergo sup ponit sc̄iam sine charitate. **S**ed ostendit insufficiētiā talis scientia ibi. **M**ondū cognouit t̄c. **T**ertio r̄dem insufficiētiā scientia ibi. **Q**uādmodū oporteat t̄c. **D**icit ḡ. **S**i q̄s aut̄ t̄c. q̄s dicit habetis sc̄iam sed nō sufficiēt̄: q̄ si q̄ v̄m existimat se sc̄ire habēs sc̄iam sine charitate: aliqd̄ sc̄it̄ sc̄z & licet comedere idolatria. nondū t̄i cognouit q̄ non se cognoscere factō ostendit q̄o oporteat eum sc̄ire. i. Q̄liter debeat v̄t̄ scientia. q̄ in edificationē non in documentuz aliorum. Sc̄ire aut̄ contingit duplicitē. sc̄z habere sc̄iam t̄ v̄t̄ scientia. sc̄it̄ videre habere v̄sum. t̄ v̄t̄ v̄sum. **S**lo. Bernardi. Hic nō approbat ap̄l̄s multa scientiā si modū sciendi n̄sc̄it̄. **M**odus enim sciendi est vt sc̄ias quo or dine: quo studio. quo fine sc̄ire queq̄ oporteat. q̄ ordine vt id prius q̄d̄ matu⁹ est ad salutem. quo studio vt id ar dentius q̄d̄ efficacius est ad amoꝝ. q̄ fine vt nō ad inaneꝝ gloriā vel curiositatē velle aliqd̄ s̄z ad edificationē tui et p̄ximi. **S**it nāq̄ sc̄ire volunt̄ et fine tantū vt sc̄iat̄ t̄ cu riositas est. quidā v̄t̄ sc̄ientiā t̄ vanitas est. quidā v̄t̄ sc̄ientiā vendāt̄ t̄ turpis questus est. quidā vt edificent̄ t̄ prud entia est. quidā vt edificent̄ t̄ charitas est. **D**ecū cum dicit. **S**i q̄s aut̄ diligis t̄c. hic ostendit a quib⁹ hec sc̄ientia habet insufficiēter: q̄ ab illis q̄ v̄t̄ēa ex charitate. **P**rimo ḡ supponit sc̄iam cū caritate. **S**ecundo ostendit sufficiētiā talis sc̄ie ibi. **M**ic cognitus est. **D**icit ḡ si quis t̄c. q. d. **P**le ḡsc̄te non sc̄it̄ q̄ nescit quādmodū oporteat eū sc̄ire. **S**i quis aut̄ diligis deum t̄ ita cum sc̄ia habet charitatem hic cognitus id ē approbat̄ est ab eo. **M**onit em̄ oīs qui sunt eius. 2. **L**i. 2. **U**nde talis vere sc̄it̄ deo approbat̄ q̄ bñ v̄t̄ scientia. p̄pter charitatē anexā. **I**nt̄adū est hic q̄ ad hoc q̄ alias sc̄iat̄ quādmodū oporteat sc̄ire. ix. sunt necessaria. **P**ro humiliter s̄ne inflatiōe **Phil.** 4. **S**cio humiliari. p̄s. **S**i non humiliſt̄ sentiebā. **S**ed sobrie si ne presumptione. 5. 1. **B**ō iudicauit me sc̄ire **Ro.** 12. **N**on plus sapere & oportet. **T**ertio certitudinalē sine beſitacio ne. 2. **L**i. 1. **S**cio cui credidi t̄ certus sum. **Q**uarto vera ceter t̄ fine errore. 2. **L**i. 3. **S**em̄ discentes t̄ nūq̄ ad sc̄ientiam veritatis p̄ueniētes. **Q**uinto simpliciē sine dece p̄t̄ione. 1. **L**i. 6. **H**ypotheses falsi noīs scientie. **S**exto salubriter cū caritate t̄ dilectionē. **Infra.** 13. **S**i habuero om̄em scientiā caritatē aut̄ nō habuero. **S**eptimo ut ille cui

p̄ximoy edificatione. **Infra.** 12. **A**lij dāt̄ sermo scientie in eodem sp̄u. **O**ctauo liberaliter cum gratuita cōmunicatio ne sāp̄. 6. **P**onā in lucē sapientiam eius. **M**ono efficaciter c̄ bona operatione. **S**cientiā em̄ bonū t̄ non facienti p̄t̄ m̄ ē illi. **Jac.** 4. **P**rimū sc̄z humilitas scientie arguit sapientes lugbos. sobrietas curiosos. certitudo dubios. veritas hereticos. simplicitas aduocatos. salubritas magnos. vultus iniq̄s. liberalitas auaros. efficacia ociosos. **D**e inde cum dicit. **D**e eis aut̄ q̄ idolis t̄c. hic ostendit quales sc̄iam habēt̄ de idolatriis: ostendēs p̄mo q̄ sc̄it̄ idoliū n̄ bil esse. **S**ed oīa sc̄it̄ oīa a deo esse ibi. **M**ā t̄ si sunt q̄ d̄c̄ant̄ dīs t̄c. **I**n p̄ma p̄mo dicit idoliū nihil ē. **S**ed oīa lu xia hoc ad declarationē ostendit deus nō nisi vñ̄s esse ibi. **E**t q̄ nullus deus t̄c. **D**icit ḡ. de eis aut̄ t̄c. q. d. p̄dictis modis non valer scientia. sed t̄n de eis q̄ imolant̄ idolis sc̄im̄ sc̄ientia vera sc̄z q̄ in se sunt licite nec p̄pter idolis sunt l̄mūde. t̄ hoc q̄ idoliū nihil ē in mundo. **H**oc triplex exponit. **P**rimo mō sic. **I**doliū nihil ē in mundo. **I**nt̄er creatureas mūdi q̄tū ad formā idoli. licet em̄ materia idoli sit aliqd̄ sc̄z aūrū v̄l argentiū vel hm̄oi t̄n ē formā sc̄z q̄ credit̄ ibi ē ad idolatrias q̄ credit̄ idoliū ē ē deu⁹. **E**sa. 41. **E**cce vos eis ex nibilo t̄ opus v̄m ex eo q̄d̄ nō ēt̄. **S**ecundo mō sic idoliū nihil ē sc̄z p̄sona subsistens ex sumū lacro t̄ sp̄u p̄sidente. **E**x illis eis duobus nihil sit sicut ab idolatria putat̄. **Jere.** 10. **C**onclusus est oīs artifex in sculptili q̄ falsum ē q̄d̄ cōstatuit t̄ nō ēt̄ sp̄is in eo. **T**ertio mō sic idoliū nihil ē in mundo. i. nullius rei q̄ sit in mundo habet similitudinē. **E**st em̄ differētia inē idoliū t̄ simulacru q̄ simulacru dicit̄ q̄d̄ sit ad similitudinē rei alicui⁹ naturalis idoli ad nullū rei sit similitudinē vt si corpori humano adat̄ caput equinū. **E**sa. 40. **E**ui simile sc̄it̄s eis t̄c. **E**t sc̄imus etiā q̄ nullus deus n̄i vñ̄ deut. 6. **A**udi israel dñs deus tuus de vñ̄ est. **D**einde cum dicit. **M**ā t̄ si sunt q̄ t̄c. hic ostendit q̄ sc̄it̄ oīa a deo ēse nō a diis n̄cupatiis vel adop̄tūis vt sunt idola vel sancti h̄z ab uno summo. **P**ri⁹ ḡ dicit q̄o p̄t̄ intelligi deoꝝ pluralitas. s. p̄ adoptionē vel nūcupationē. **S**ecundo q̄d̄ ēt̄ dūinitatis vñ̄tis sc̄is p̄ essentiā ibi. **N**obis t̄n vñ̄ de t̄c. **E**b̄i p̄ tangit vñ̄tate in p̄e. **S**ed in filio ibi. **E**t vñ̄ de t̄c. **I**n p̄ma tangit tria sc̄z essentiā q̄ vñ̄s de⁹. p̄sonā q̄ pater. potentia ex q̄ oīa. clementia q̄ t̄ nos in illo. similitudina tangit in filio. **D**icit ḡ. **M**ā t̄ si sunt q̄ dicunt̄ dīs a genti⁹ sc̄z falsa nūcupatione. **S**ue in celo vt sol t̄ luna. **S**ue in terra vt mercurius t̄ dyana. **S**iquidē sunt dīs multi sola sc̄z nūcupatione fīm ḡt̄iles. p̄s. **O**ffices dīs q̄mūlū demona. t̄ dñi mlti q̄ alij p̄s. **S**unt nobis t̄n vñ̄ ēt̄ de⁹. **E**ssentialiter sc̄z pat̄ ex q̄ oīa fīm naturā q̄ p̄maz autoritatē. **Ro.** 11. **E**x q̄ oīa t̄ nos ī illo p̄ grāz. **act.** 3. 7. **I**n ipso vñ̄tum⁹ mouemur t̄lum⁹. **E**t vñ̄ cū p̄t̄ de⁹ dñs ius̄ xps. **Ro.** 10. **E**go t̄ pat̄ vñ̄s ius̄ mas. **P**er quē oīa sc̄z facta sunt fīm naturā. **Ro.** 1. **O**nīa p̄ ipsum facta sunt. t̄ nos p̄ illum sc̄z sum⁹ ē de⁹ p̄ grām. **Ro.** 1. **P**er quē accepim̄ grām t̄c. ḡ vñ̄s ēt̄ altissimus creator dñm omnipotens. **E**x his elicit̄ talis ratio. **M**on est n̄i vñ̄s d̄eūs qui fecit om̄ia. sed multa sunt idola. ergo non sunt deūs qui fecit om̄ia nec creduntur aliquid ex̄ go nibil. **I**llo nō in omnib⁹ ēt̄ sc̄ientia. habitu q̄ maiores illo habent sc̄iam de idolatria. hic ostendit q̄ minorē hac sc̄ia carent. **I**bi p̄mo ostendit q̄ in quib⁹ defuit p̄dicta de idolatriis scientia. **S**ecundo q̄ p̄p̄t̄ hoc clu idolitorū pollutiꝝ eorū conscientia. **I**bi p̄ tangit pollutiꝝ p̄scien tie rōem. **S**ecundo ipsaz pollutionē ibi. **E**t p̄scia ipsaz t̄c.

in epistolam I ad Corinthis VIII

Dicit ergo. **S**i non oibus **t**e. **s**ci dicit. hoc scim⁹ nos scz q̄ idoluz nibil est. sed nō in omnib⁹ vt in infirmis est scia hec: t vere nō est in omnib⁹. Quidā em⁹ **t**e. **C**el sic. Nos scimus q̄ idolum nibil est in mundo. Quidā em⁹ cū conscientia idoli q̄ scz putent idoli aliquid diuinus esse vīc⁹ nunc id est post conversionē sicut ante manducat idolotum id ē d̄ sanctificatis idolis t hoc nō quāt cibū simpliciter sed quasi idolotū scz i reuerētiā idoli. t confusa illorū cum sit infirma polluit ḡ illos scz q̄ h̄it rectam scientiā: s̄z nō cum tūrā in hunc errore infirmi inducunt deit. 2.7. **M**aledict⁹ q̄ errare facit cecū in itinere. **H**ic inuit q̄ non cibū sed conscientia polluit p̄tēt̄ comedēdo ad exemplū malorū. **D**einde cum dicit. **E**sca aut̄ nō cōmendat **t**c. hic quarto ostendit q̄ corā eis idolotita comedere non debet. **A**bi p̄mo oñdit q̄ huiusmodi comeſio nibil p̄dest apud dei. **S**ecundo p̄bat q̄ nō p̄estataliz q̄ bonum augmentū ibi. **N**eç em⁹ si nō manducaueritis **D**icit ḡ esca aut̄ **t**c. q. d. **I**llis nocet v̄ra comeſio. vobis aut̄ non p̄dest. **E**sca em⁹ nos nō cōmendat deo sed recta fides in edendo. Nam neç **E**sca elu lenticule iustificatis ē nec **H**elias elu carnū pollutus est **R**o. 14. **N**ō est regnū dei elca t potus **H**eb. vlti. Bonū est grā stabilire cor nō esci. **D**einde cum dicit. **N**eç em⁹ si nō manducauerim⁹ **t**c. **B**bat q̄ p̄fuit t est sua ratio talis. **N**ō comedere idolotū non diminuit bonū: comedere non auget. ergo talis esca sumpta vel non sumpta nibil. p̄dest apud deum t hoc est q̄ dicit. **N**eç em⁹ si non manducauerim⁹ deficie mus id ē minus ab eo h̄abem⁹: neç si manducauerim⁹ abundabim⁹ in virtutib⁹: q̄ esca ventri nō menti. p̄ficit. t ita cum non sit de veritate vite iusticie. t doctrīne dimittenda est. ppter scandalum.

Lectio secunda:

Vide te aut̄ ne forte hec licētia vestra offendiculum fiat infirmis. Si quis em̄ viderit eum q̄ habet scientiaz in idolo recumbēt: nonne cōscientia eius cum sit infirma edificabit ad manducandū idolo tita: Et peribit infirm⁹ in tua cōscientia frater ppter quē xp̄s mortuus est. **S**ic aut̄ pecantes in fratres t peccantes conscientia eo rum infirmā. in xp̄o peccatis. **Q**uapropter si esca scandalizat fratrem meū. non manducabo carnē in eternū ne frēm meū scādalizē. **H**ec est secunda pars huius capituli: superiorū em̄ oñdit q̄ i se licata ē comeſio idolotitorū. hic monet abstineſte ab ea. ppter scandalū infirmorū. **A**bi p̄mo monet ne offendat frēs sua comeſio. **S**ed q̄ p̄t̄ offendere ibi. **S**i ei q̄ viderit **t**c. **T**ertio oñdit malū q̄ inde p̄t̄ accidere ibi. Et peribit infirm⁹ **t**c. **Q**uarto preber se in exemplū abstinentiū ibi. **Q**ua. ppter si esca scandalizat **t**c. **D**icit ḡ videte q̄ c̄tū ad nos nibil. p̄dest vel obest esca ipsa. s̄z t̄ videte ne forte hec licētia v̄ra q̄ sc̄tū licere vobis comeſere de idolotitis offendiculū fiat infirmis in fide q̄ nōdū sciunt idolum nibil esse. **L**euit. 19. **C**ox̄ ceco non pones offendiculū. **D**einde cū dicit. **S**i q̄s viderit **t**c. **b**lc oñdit quō possunt offendere q̄ comedingo idolotū coram infirmis vbi implicant. quartuor p̄currentia ad scandalū. **P**ro maior scia. **S**ed comeſio idolotiti publica ibi. In idolo recubēt. **T**ertio occasio scandalū accepti ibi. **N**ō ne conscientia eius. **D**icit ḡ. si em̄ q̄s **t**c. q. d. Et vere porē offendiculū. **S**i em̄ q̄s infirm⁹ viderit eū q̄ habet sciam re cumbente in idolo id est in p̄mis idoli. nōne conscientia eius

eum sit infirma p̄ te edificabit id ē q̄ factū tuū ad manducandū idolotita id ē sacrificata in reuerētiā idoli. q. d. sic. videns em̄ q̄s frēm peritū i idolo sacrificata comedere incipit ipse edere nō illa conscientia q̄ illa scz peritie causa: sed ibi putat esse numē in cuius reuerētia hoc fiat. **D**e inde cū dicit. **E**t ḡbit infirm⁹ hic oñdit malū q̄s in dū p̄t̄ accidere. t hoc duplex. **P**rimo scandalū p̄ximi. **S**ecundo offendaz p̄ximi ibi. **S**unt peccates **t**c. **I**n p̄ma implicat̄ tria. peccantis conditio q̄ infirm⁹. peccandi occasio. q̄ in tua conscientia. peccati exaggeratio. q̄ ppter quē xp̄s mortu⁹ est. **D**icit ḡ. t̄ ita peribit infirm⁹ in fide id ē in tua scia frater. t occasione accepta a tua scia. q̄ te sapientē videt comedere. putans q̄ sub idoli veneratione comedas. ppter quē saluandū xp̄s mortu⁹. t̄ ita grauit̄ peccas **R**o. 14. **H**oli cibo p̄dere illū. p̄ q̄ mortu⁹ est xp̄s. **S**ic aut̄ peccantes in fratres peccato scandalū p̄ peccantes conscientia ex infirmā gladio mali exempli. **A**mos. 9. **P**ercute cardinē id est conscientia t conouebunt lugluminaria id ē intellec̄tus t affect⁹. **I**n xp̄o peccatis cui⁹ mēbra sunt. nō ait in xp̄m fm glo. q̄ in xp̄m peccare est xp̄m negare. i. p̄ceccare in fide. **I**n xp̄o peccare est in his q̄ xp̄i sunt peccare scz in morib⁹ sicut ille q̄ in lege est dicit in lege peccare. q̄ aut̄ in lege non est dicit peccare in legem. **D**einde cum dicit. **Q**ua. ppter si esca **t**c. hic ultime pponit se in exemplū abstinentie. **A**bi p̄mo implicat scandalū. **S**ecundo ex hoc explicat abstinentie. ppositū ibi. **N**ō manducabo **t**c. **T**ertio p̄niet dubiū ibi. **E**t frēm meū **t**c. **D**icit ḡ. **Q**ua. ppter ne scz peccē in xp̄m si esca scandalizat frēm meū nō manducabo carnē aliquā non solū idolotita in eternū. si ḡ ppter scandalū fr̄um abstinentiū est quasi a necessarijs vite in stomachis a supfluis. t hoc nō ideo q̄ esca in se mala sit: s̄z ne scādalizem frātē meū. **N**ā q̄ scandalizauerit vñu de pulsulis lñsis expedite ei t suspendat in collo ei⁹ mola asinaria **t**c. **M**at. 18. **R**o. 14. **S**ia munda mēdis. sed malū ē hoc q̄ p̄ offendiculū manducat. **E**t querit sup illud. **S**cia inflat. **S**lo. sc̄ntia p̄ se iutulit est. **C**ōtra. sc̄ia p̄ se bona est ḡ t vilis. **R**o. **I**nutilis est ad salutē: vñ t̄ ad multis alia. **T**ē charitas edificat. **C**ōtra. sicut sc̄ia inflat nō p̄ causam sed p̄ occasionē sic t̄ charitas. **R**o. **N**ō ē simile q̄ sc̄ia habentī se manifestat. sed nō sic charitas: q̄ nemo cert⁹ est de charitate. **T**ē sup illud. **I**dolū nibil ē glo. **N**aturā deus formauit. sed stulticia hom̄ formā dedit. **C**ōtra. **O**me esse est a deo ḡ ois forma. **R**o. glo. loq̄ vē forma puta in nā nō de vera. **T**ē ibidē glo. Forma hominis in idolo nō est facta p̄ verbū. **C**ōtra. **J**o. 1. **S**ia p̄ ipsum facta sunt. **R**o. **Q**uis forma homis in illo sit facta p̄ verbū nō in idolo id ē ad colēdū. **T**ē ibidē glo. idolum nibil est q̄ null⁹ rei q̄ sit in mundo sit studinē habet. **C**ōtra. nō por artifex cogitare vel formare nisi q̄lia vidiit. **C**ōtra. nō b̄ sit studinē in toto sed in grib⁹. **T**ē sup illud nullus de⁹ nisi vñus glo. hoc dicit ne p̄t̄ esse deus in idolo. **C**ōtra. **v**ē lñc̄ sit vñ t̄ est vbiq̄. **R**o. **I**n idolo ē p̄potentia nō p̄ p̄sidentiā vñ vñtione vt putabat gentiles. **T**ē ibidē glo. p̄ trinitatē nō p̄t̄ esse q̄cūq̄ vñ in tribus. **C**ōtra. cuiuslibet numeri p̄s est vñtias. **R**o. **T**rinitas non est numer⁹ simpli: s̄z numer⁹ psonaz. **T**ē sup illud. **E**t si sunt q̄ dicunt̄ dīj. **S**lo. p̄cipiatōne diuinitat̄. **C**ōtra. diuinitas est im p̄cipiatōl. **R**o. p̄cipiatōne hec p̄ causam est non p̄ essentiam. **T**ē ibidē glo. queritur vñtia angeli vocādi sunt dīj. **R**o. **Q**uis p̄cipiat̄ diuinitatē in fm glo. non sunt dicendi dīj. ppter periculum adoratōnis. **T**ē sup illud. **M**obis in vñus deus pater glo. trinitas est nobis vñus pater. nō tñ ille q̄ tertia in trinitate p̄sonia aliis. **C**ōtra. **I**dem t̄ aduersum diuident̄ ens ens creatu⁹ non tñ increatū. q̄ ibi est idem p̄t̄itas in essentia cū dīver-

Explanatio sancti Thome

state in psonis. **T**unc non in omnib⁹ est scientia. Cōtra supra cod^e. **O**ries sc̄ientiam habemus. **R**esponsio. Illud non intelligi vniuersaliter. sed de maiori: **T**unc sūp il lud. **C**ea non cōmendat nos deo dicit glo. sumptu vel nō sumptu. Cōtra. Ergo abstinentia nihil meret. **R**espō. Nō s̄t̄ esse h̄c abstinētē pdest. **T**unc si esca sc̄andalizat et cōtra q̄ p̄ scandalis fratris a pane et vino abstinēdū est im perperū. **R**esponsio. Nō est simile de necessariis et cōficiis. Tel loquē hic de sc̄andalo actuo non passivo. **T**el p̄fectionis est hoc nō necessariis. **N**otandum est hic sup illis. Unus deus. q̄ deus pot̄ accipi multipliciter. s. falla nuncupatione. sic idola dicunt dīs p̄s. Omnes dīs gentiū demonia. **T**ere. 10. Dīs qui celū et terram non fecerit pereant dīs era. Cera adoptiōe sic sc̄ri dicit dīs p̄s. Ego dīs dīs estis et filii excelsi oēs: vos autē sc̄le tē. **M**ūdāna p̄latiōe sic p̄lati dicunt dīs **E**xo. 2. Dīs non detrahas. **J**o. 10. Si illos dirit deos ad quos tē. Essentie p̄prietate. sic tri nitas dicit deus deut. 6. Audi israel dīs deus tuus vñ est. **I**tem notandum q̄ xpm vñus sine pari multipliciter dīs cītur. Primo vñus deus p̄pter naturaz diuinitatis. Unū sic nullus est deus nisi vñus. Sc̄do vñus creator p̄pter infinitatē potestatis. **E**cc. 1. Unus est altissimus creator om̄nū. Tertio vñus homo p̄pter singularē eminētiā sanctitatis p̄s. Non est q̄ faciat bonuz tē. **J**o. 11. Expedi ut vñus moriat homo. Quarto vñ dīs p̄pter gubernatiōe p̄platōis. **E**pb. 4. Unū dīs vñs fides tē. Et hoc mō vñ dīs iēsus christus. Quinto vñus magister p̄pter infusio nē cognitiōe. **M**at. 23. Nō vocemini magistri q̄ mōr̄ ve ster vñus est xps. Sexto vñ pater p̄pter p̄ductione vñs ueritatis. **M**at. 23. Unus est enim pater vester q̄ in celis tē. Septimo vñus pastor p̄pter generalē refectionē populi fidelis. **J**o. 10. Hic vñus ouile et vñus pasto. Octauo vña hostia p̄pter singularē precium nostre redēptionis. **H**eb. 10. Una enim oblatione consumauit in eternū sanctificatos.

Incepit capitulū nonū.
DOnsum liber non sum apostolus
Nōne xpm dīm nostrū vidi non
None opus meum vos estis in dīo?
Et si alii non sum aplus. sed tñ
vobis sum. Nam signaculum apostolat̄ mei
vos estis in dīo. Mea defensio apud eos q̄
me interrogant hec est. Nūquid nō habem⁹
potestatē manducandi et bibendi? Nūquid
non habem⁹ potestatē sororem mulierculaz
circūducendi. sicut et ceteri apli et frates dīi
tet cephaz. Aut solus ego et barnabas non ha
bemus potestatē hoc operandi? **Q**uis mili
tat suis stipendijs vñq̄? **Q**uis plantat vine
aam: et de fructu eius non edit? **Q**uis pascit
gregem: et de lacte gregis nō manducat? **N**ū
quid sūm hominē hec dico. An et lex hec non
dicit. Scriptū est enī in lege moysi. Non alli
gabis os boui tritauranti. Nūquid de bobus
cura est deo? An p̄pter nos vñq̄ hoc dicit.
Nam p̄pter nos vñq̄ scripta sunt. quoniam
debet in spe qui arat: arare. et qui triturat in
spe fructus percipiendi.

Superius monuit cauere ab edendo idolatria corā inscri
mis p̄pter sc̄andalis fraru īfirmorū h̄ic. pponit se in exēs
pluz q̄ p̄pter alies abstinet se a sibi licet s̄c̄ ab accepti
one sumptuū. vbi p̄mo p̄ponit multiplicitē q̄ lictuz est
sumptus accipere. Secundo q̄ nibilomin⁹ nō vult accia
pere ibi. Ego aut nullo eorum vīno sum tē. In prima pte
q̄ lictu sit sumptuū accipe. pbat tripliciter. **P**rimo p̄ aucto
ritatē. Secundo p̄ rōem. Tertio p̄ exemplorū similitu
dinem ibi. **N**escitis q̄ bi q̄ tē. In p̄ma p̄mo p̄bat p̄ au
ctoritatē aplice dignitatis. Secundo p̄ auctoritatē huma
nē ūtētudinis ibi. **Q**uis militat suis stipendijs tē. Tertio p̄te
p̄ auctoritatē diuse legi ibi. Nūquid sūm hoīem tē. In p̄ma
p̄mo p̄bat q̄ sit aplus generalis. Sc̄do q̄ sit aplus corū
lpecialiter ibi. Et si alii nō sum aplus. Tertio q̄ potest
accipe sumptus lictu ibi. Nūquid non habem⁹ tē. In p̄ma
primo querit habeat libertatem accipienti sumptus.
Secundo an sit aplus ibi. Nō sum aplus tē. Tertio p̄bat
duplici ratione q̄ sit liber et aplus ibi. Nonne dīm iēsum
xpm tē. Dicit q̄ nō sum liber tē. q.d. Abstinet ab hoc li
cito sc̄z ab eū idolotoruz: q̄ ego etiā abstineo a stipendi
iz cū tñ habeat libertatem accipienti.
Secundū enim non sum aplus. Imo vere sum aplus. **S**al. 2. Qui opatus est Pe
tro in aplatu circumcisō opatus est et mihi inter gētes
Est ergo ratio sua talis. **O**is aplus rōne sui aplat̄ habet
libertatem accipienti sumptus. sed ego sum aplus vñq̄ p
bat polea. q̄ tē. **W**einde cū dicit. Nōne dīm iēsum xpm
tē. hic p̄bat dupli rōne q̄ sit aplus. p̄mo p̄ causaz. lec
udo p̄fectū ibi. Nōne opus meū tē. **P**rima ratio sumit
ex p̄te xpi mittenti. **S**ecunda ex p̄te coīnthisoz q̄bus mit
titur. **P**rima ratio talis est. Ego vidi dīm q̄ me misit ad
predicandum. q̄ sum aplus. Et hoc est q̄ dicit. Nōne re
q.d. Vere sum aplus. Nōne dīm iēsum xpm vidi. hoc di
cit p̄pter pseudo aplōs q̄ dicebant ipsum nō esse aplum.
q̄ nō fuerat in societate dīi sicut ceteri apli. **I**pse aut̄ vis
dit eūz iam īmortalē sūm glo. **A**el in via act. 9. **V**l. in tem
plo act. 22. Unde act. 9. Barnabas apprehensuz illū du
xigit ad aplos et narravit quo in via vidiſter dīm. **I**ntra. 15.
Nouissimo oīm tanq̄ abortiuō vīsus est et mihi. Nōne
opus meū tē. **E**cce secunda ratio talis. **Q**os etiā conuerſi
ad fidē p̄ me missum ad hoc. q̄ sum aplus. Nōne op̄ meū
vos estis ō coīnthisz sicut templū architecti. **S**. 3. **A**l lapis
ens architectus fundamenſū posuit. **I**tem vt filiis op̄
genitoris. S. 4. In xpo iēsu p̄ euangelū vos genui. opus
in q̄ meū et hoc in dīo id ē dīo coīngante. **A**el in dīo id ē
ad glam dīi. q.d. sic estis. **W**einde cum dicit. Et si alii
apli tē. hic p̄bat q̄ est aplus cor̄ specialiter. **U**bi p̄mo
pponit q̄ est aplus cor̄ specialiter. Sc̄do p̄bat hoc p̄ ef
fectum ibi. **N**ā signillū aplatus tē. Tertio ostendit q̄ p̄ ef
fectū illuz defendit se esse aplum ibi. Mea defensio ad eos
tē. Dicit q̄. At si tē. quasi dicit. Vere opus meū estis: q̄
si alii sc̄i iudeis quorū legem euacuo nō sum id ē nō. vi
deo etiā aplus. sed tñ vobis sum q̄ p̄ me cōuersi estis spe
cialiter. R. 11. Quādū gentiū sum aplus mīsteriū meū
honorificabo. Et vere vobis sum aplus nam vos estis si
gillū aplatus mei id ē forma et signillū: q̄ aplatus me⁹
impressus est in vobis sicut forma signilli in cera. **G**lo. In
vobis appet q̄ sum aplus duz habetis q̄ me qđ etiā p̄ ali
os aplos. 1. corin. 9. **S**igna aplatus mel facta sunt super
vos: **V**os estis in q̄ in dīo id ē dīo p̄ncipali actore: et ve
rita est: q̄ mea defensio ad eos q̄ me interrogant vñfūs
sim aplus. s. hoc estis vos: p̄ vos emī ostēdo me ē aplim.
Weinde cūz dicit. Nūquid nō habem⁹ tē. hic ostendit
q̄ potest accipe sumptuū licent. **U**bi p̄mo q̄rit an habeat
bac p̄tē generalit. Sc̄do q̄tū ad psonas cōmītas spe
cialiter ibi. Nūquid non habem⁹ p̄tētēm tē. Tertio an ip̄e